

THE IMPORTANCE OF INTERNAL AUDIT WORK IN THE SUPERVISION OF GOVERNMENT AGENCIES

Received Date: 2024, May 14

Revised Date: 2024, June 15

Accepted Date: 2024, July 11

Sireepa Jantarakasem*

Titaporn Sincharoonsak*

ABSTRACT

The aim of this academic article is to present the significance of internal auditing in ensuring the governance of public sector organizations. The study reveals that Thai government agencies have systematically implemented internal auditing since 1962. This was established through regulations concerning the disbursement of funds from the treasury of the Ministry of Finance, granting heads of government departments and provincial governors the authority to appoint at least one official to conduct internal audits within their respective organizations. On August 19, 1976, the Cabinet passed resolution no. 0201/W.78, which mandated the appointment of internal auditors across all government departments, ministries, bureaus, and equivalent agencies, as well as in every province. The Central Accounting Bureau under the Ministry of Finance is responsible for setting standards for internal auditing practices and ethical conduct for internal auditors in government agencies to ensure efficiency and effectiveness in internal auditing processes. Internal auditing is considered a crucial tool for management to monitor and evaluate the performance of government agencies, provide recommendations for improvement, and achieve organizational objectives efficiently. Thailand has adopted standards for internal auditing and ethics that align with the International Standards for the Professional Practice of Internal Auditing set by the Institute of Internal Auditors (IIA) of the United States. These standards are regularly updated to ensure relevance and compliance with current circumstances and the working environment of government agencies. The article emphasizes that the enhancement of internal auditing standards and ethical guidelines aims to certify the professionalism of internal auditors across all government sectors and gain acceptance from management and stakeholders both within and outside the organizations.

Keywords: Internal Auditing, Governance, Public Sector Agencies.

---

* School of Accounting, Sripatum University

Corresponding author e-Mail: Sireepa.m@gmail.com

ความสำคัญของงานตรวจสอบภายในต่อการกำกับดูแลหน่วยงานภาครัฐ

วันที่ได้รับต้นฉบับบทความ: 14 พฤษภาคม 2567

วันที่แก้ไขปรับปรุงบทความ: 15 มิถุนายน 2567

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 11 กรกฎาคม 2567

สิรีภา จันทรเกษม*

ฐิตาภรณ์ สินจรรย์ศักดิ์*

บทคัดย่อ

จุดมุ่งหมายของบทความวิชาการนี้เพื่อ นำเสนอความสำคัญของงานตรวจสอบภายในต่อการกำกับดูแลหน่วยงานภาครัฐ จากการศึกษาพบว่า การตรวจสอบภายใน ในส่วนราชการของประเทศไทยเริ่มมีการนำมาใช้ อย่างเป็นรูปธรรมตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2505 โดยตามระเบียบการเบิกจ่ายเงินจากคลังของกระทรวงการคลัง ที่ให้หัวหน้าส่วนราชการและผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจในการแต่งตั้งข้าราชการอย่างน้อยหนึ่งคน เพื่อดำเนินการตรวจสอบภายในของหน่วยงานตนเอง ต่อมาในวันที่ 19 สิงหาคม 2519 มีมติคณะรัฐมนตรี สร.0201/ว.78 เกี่ยวกับการแต่งตั้งผู้ตรวจสอบภายในของส่วนราชการ ที่กำหนดให้ส่วนราชการทุกหน่วยไม่ว่าจะเป็นกระทรวง ทบวง กรม และส่วนราชการอื่น ๆ ที่เทียบเท่ารวมถึงจังหวัดทุกจังหวัด มีตำแหน่งอัตรากำลังเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบภายในโดยเฉพาะ การปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายในจะต้องขึ้นตรงต่อหัวหน้าส่วนราชการ หรือผู้ว่าราชการจังหวัดตามกรณี กรมบัญชีกลางภายใต้กระทรวงการคลังมีหน้าที่ความรับผิดชอบในการกำหนดมาตรฐานการตรวจสอบภายในและจริยธรรมของผู้ตรวจสอบภายในของส่วนราชการ เพื่อให้การตรวจสอบภายในเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การตรวจสอบภายในถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้ผู้บริหารหน่วยงานสามารถติดตามและประเมินการดำเนินงานของหน่วยงาน รวมทั้งเสนอแนะแนวทางหรือมาตรการในการพัฒนาการทำงาน ให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ มาตรฐานการตรวจสอบภายในและจริยธรรมที่ใช้ในประเทศไทยได้ถูกออกแบบให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลการปฏิบัติงานวิชาชีพการตรวจสอบภายใน (International standards for the professional practice of internal auditing) ที่กำหนดโดยสถาบันผู้ตรวจสอบภายในของสหรัฐอเมริกา (The Institute of Internal Auditors: IIA) ซึ่งมาตรฐานเหล่านี้ได้รับการปรับปรุงและอัปเดตอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและสภาพแวดล้อมการทำงานของทางราชการ การปรับปรุงมาตรฐานการตรวจสอบภายในและจริยธรรมของผู้ตรวจสอบภายในเป็นการรับรองว่าการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายใน ในทุกส่วนราชการจะมีความเป็นมืออาชีพ และสามารถได้รับการยอมรับจากผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งใน และนอกหน่วยงาน

คำสำคัญ: งานตรวจสอบภายใน, การกำกับดูแล, หน่วยงานภาครัฐ

* คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม

Corresponding author e-Mail: Sireepa.m@gmail.com

บทนำ

การบริหารงานขององค์กรภาครัฐบาลในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงจนทำให้การบริหารงานเกิดความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ในสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก เช่น สิ่งแวดล้อม การเมือง วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ รวมไปถึงความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในสมัยใหม่ ทำให้ผู้บริหารไม่สามารถควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ ได้อย่างทั่วถึง และมีประสิทธิภาพ งานตรวจสอบภายในจึงเข้ามามีบทบาทเพื่อเป็นเครื่องมือให้กับผู้บริหารในการตรวจสอบและมีการควบคุมการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ และดำเนินงานระบบการควบคุมภายในขององค์กรในหน่วยงานภาครัฐให้มีประสิทธิภาพอยู่ในความเสี่ยงที่สามารถควบคุมได้ ในปัจจุบันงานตรวจสอบภายในเป็นที่ยอมรับว่าเป็นวิชาชีพอิสระอีกแขนงหนึ่งที่ทำเนื้องานตรวจสอบข้อมูลทางการเงิน และการบัญชี การปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ และดูแลการควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยงภายในหน่วยงานภาครัฐ ดังนั้น งานตรวจสอบภายในจึงต้องเผชิญกับสิ่งที่ท้าทายหลายประการ เช่น การบริหารจัดการหน่วยงานที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีทางด้านอิเล็กทรอนิกส์สมัยใหม่ เป็นต้น ฉะนั้น ผู้ตรวจสอบภายในจึงจำเป็นต้องได้รับความเชื่อมั่น การยอมรับจากผู้บริหารและหน่วยงานภายใน ซึ่งผู้ปฏิบัติงานตรวจสอบภายในต้องพัฒนาตนเองในด้านความรู้ทักษะ และความสามารถอื่น ๆ เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ ดังต่อไปนี้ 1) การตรวจสอบทางการเงิน (Financial audit) 2) การตรวจสอบการดำเนินงาน (Performance audit) 3) การตรวจสอบการบริหาร (Management audit) 4) การตรวจสอบการปฏิบัติตามข้อกำหนด (Compliance audit) 5) การตรวจสอบระบบงานสารสนเทศ (Information system audit) และ 6) การตรวจสอบพิเศษ (Special audit)

ดังนั้น เพื่อให้งานตรวจสอบภายในเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพนั้นต้องได้รับความเชื่อมั่นและการยอมรับจากผู้บริหารและหน่วยรับตรวจภายในองค์กร เพื่อปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานต่าง ๆ ขององค์กรทั้งในด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล การควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยงเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด และสนับสนุนให้เกิดการปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยครอบคลุมถึงการกำกับดูแล การดำเนินงาน และระบบข้อมูลสารสนเทศขององค์กร ซึ่งจะรวมถึงความถูกต้อง ครบถ้วน และเชื่อถือได้ของข้อมูลด้านการเงินและการดำเนินงาน ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน การดูแลทรัพย์สิน และการปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ภายในหน่วยงานภาครัฐ

วัตถุประสงค์

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาและนำเสนอความสำคัญของงานตรวจสอบภายใน ในหน่วยงานภาครัฐและมาตรฐานการตรวจสอบภายใน ที่ได้รับการออกแบบให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันและสภาพแวดล้อมการทำงานของราชการ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงบทบาทของงานตรวจสอบภายใน ในการสนับสนุนการบริหารจัดการและการกำกับดูแลหน่วยงานภาครัฐ ทั้งนี้ต้องดำเนินงานผ่านการประเมินและการตรวจสอบที่เป็นอิสระเพื่อเสริมสร้างความโปร่งใส และการพัฒนางานตรวจสอบภายในในหน่วยงานภาครัฐ ตั้งแต่เริ่มใช้จนถึงปัจจุบันเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาปรับปรุงมาตรฐานจริยธรรม

ในการตรวจสอบภายใน และชี้แจงถึงประโยชน์และคุณค่าของงานตรวจสอบภายใน ในการช่วยเหลือผู้บริหาร ในการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงาน พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางและมาตรการ ในการพัฒนาและปรับปรุงในงานตรวจสอบภายใน

ความหมายงานตรวจสอบภายใน

การตรวจสอบภายใน หมายถึง กิจกรรมการให้ความเชื่อมั่นและการให้คำปรึกษาอย่างเป็นอิสระ ซึ่ง จัดให้มีขึ้นเพื่อเพิ่มคุณค่าและปรับปรุงการดำเนินการขององค์กรให้ดีขึ้น การตรวจสอบภายในช่วยให้องค์กรบรรลุ ถึงเป้าหมายที่วางไว้ด้วยการประเมินและปรับปรุงประสิทธิภาพของกระบวนการบริหารความเสี่ยง การควบคุม และการกำกับดูแลอย่างเป็นระบบและเป็นระเบียบ และเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งที่สามารถให้คุณค่า แก่ฝ่ายบริหารและกิจการ เพื่อสนับสนุนให้องค์กรได้ตระหนักรู้และปรับกระบวนการจัดการและการดำเนินงาน ให้ทันต่อสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน และช่วยให้ฝ่ายบริหารมั่นใจได้ว่าการดำเนินงาน ภายใต้อาณัติของหน่วยงานนั้นมีคุณภาพจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของหน่วยงานได้อย่างมี ประสิทธิภาพ (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ออนไลน์, 2566)

ประเภทงานตรวจสอบภายในที่ต้องตรวจในหน่วยงานภาครัฐ

1. การตรวจสอบทางการเงินเป็นการตรวจสอบความถูกต้องเชื่อถือได้ของข้อมูล และตัวเลขต่าง ๆ ทาง การเงิน การบัญชี และรายงานทางการเงิน
2. การตรวจสอบการปฏิบัติตามข้อกำหนด เป็นการตรวจสอบการปฏิบัติงานต่าง ๆ ขององค์กรเพื่อ ตรวจสอบว่าเป็นไปตามนโยบาย กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง และมติของคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องที่กำหนด ทั้งจากภายนอก และภายในองค์กร
3. การตรวจสอบการดำเนินงานเป็นการตรวจสอบผลการดำเนินงานตามแผนงานและโครงการต่าง ๆ ขององค์กรเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายหรือมาตรฐานที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ และคุ้มค่า มากที่สุด โดยมีผลผลิต และผลลัพธ์เป็นไปตามที่วางแผนไว้
4. การตรวจสอบเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นการตรวจสอบระบบคอมพิวเตอร์ รวมถึงระบบที่ใช้เก็บ ข้อมูล ประมวลข้อมูล และการสื่อสารภายในองค์กรว่ามีประสิทธิภาพที่ดีพอหรือไม่ หากไม่ควรรปรับปรุง ให้ระบบ มีความเสถียร และเก็บข้อมูลได้อย่างปลอดภัยมากที่สุด
5. การตรวจสอบการบริหารเป็นการตรวจสอบการบริหารงานด้านต่าง ๆ ขององค์กรเพื่อตรวจสอบว่า มีระบบการบริหารจัดการเกี่ยวกับการวางแผน การควบคุม ประเมินผล การเงิน และทรัพย์สิน รวมทั้งการบริหารงาน ด้านต่าง ๆ ว่าเป็นไปอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับภารกิจขององค์กรมากน้อยเพียงใด
6. การตรวจสอบพิเศษเป็นการตรวจสอบในกรณีพิเศษจากผู้บริหารหรือกรณีที่มีการกระทำที่สื่อไป ในทางทุจริต ซึ่งผู้ตรวจสอบภายในจะดำเนินการตรวจสอบเพื่อค้นหาสาเหตุ ข้อเท็จจริง พร้อมทั้งเสนอแนะ มาตรการป้องกัน (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย, ออนไลน์, 2564)

มาตรฐานการตรวจสอบภายใน และจริยธรรมการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในของส่วนราชการ

มาตรฐานการตรวจสอบภายใน ในประเทศไทยได้รับการออกแบบให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลที่กำหนดโดยสถาบันผู้ตรวจสอบภายในของสหรัฐอเมริกา (The Institute of Internal Auditors: IIA) มาตรฐานนี้ได้รับการปรับปรุงและอัปเดตอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันและสภาพแวดล้อมการทำงานของภาคราชการ (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, ออนไลน์, 2557)

โครงสร้างมาตรฐานการตรวจสอบภายในที่นำมาใช้งาน

โครงสร้างมาตรฐานการตรวจสอบภายในประกอบด้วยสองส่วนหลัก คือ

1. มาตรฐานด้านคุณสมบัติ (รหัสชุด 1000)

- วัตถุประสงค์ อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบ (Standard 1000: Purpose, Authority, and Responsibility): หน่วยงานตรวจสอบภายในต้องกำหนดวัตถุประสงค์ อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในอย่างเป็นทางการไว้ในกฎบัตรการตรวจสอบภายใน

- ความเป็นอิสระและความเที่ยงธรรม (Standard 1100: Independence and Objectivity): การปฏิบัติงานตรวจสอบภายในต้องมีความเป็นอิสระ และผู้ตรวจสอบภายในต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม

- ความสามารถและการเอาใจใส่ในการปฏิบัติงาน (Standard 1200: Proficiency and Due Professional Care): ผู้ตรวจสอบภายในต้องมีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่เพียงพอ และต้องปฏิบัติงานด้วยความเอาใจใส่ตามหลักวิชาชีพ

2. มาตรฐานด้านการปฏิบัติงาน (รหัสชุด 2000)

- การวางแผนการตรวจสอบ (Standard 2000: Managing the Internal Audit Activity): หัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายในต้องบริหารงานตรวจสอบภายในอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในสามารถสร้างคุณค่าเพิ่มให้กับส่วนราชการ

- การดำเนินการตรวจสอบ (Standard 2300: Performing the Engagement): ผู้ตรวจสอบภายในต้องระบุ วิเคราะห์ ประเมินผล และจัดเก็บข้อมูลให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

- การรายงานผลการตรวจสอบ (Standard 2400: Communicating Results): ผู้ตรวจสอบภายในต้องรายงานผลการปฏิบัติงานตรวจสอบตามที่ได้รับมอบหมายอย่างทันที่ โดยรายงานผลการปฏิบัติงานตรวจสอบต้องรายงานด้วยความถูกต้อง เที่ยงธรรม ชัดเจน รัดกุม สร้างสรรค์ ครบถ้วน และทันกาล (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, ออนไลน์, 2557)

ความสำคัญของงานตรวจสอบภายใน

งานตรวจสอบภายในเป็นสิ่งที่ทุกหน่วยงานภาครัฐควรทำ เพราะงานตรวจสอบภายในเป็นเครื่องมือแก่ผู้บริหารหรือฝ่ายบริหารได้รับรู้ถึงการปฏิบัติงานของบุคลากรนั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของหน่วยงานหรือไม่อย่างไร หรือหากพบข้อบกพร่องในระบบงานที่เป็นช่องทางให้เกิดการรั่วไหลส่งผลให้เกิดการปฏิบัติงานล่าช้าและไร้ประสิทธิภาพ จะได้นำข้อตรวจพบไปปรับปรุงแก้ไขให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ซึ่งก็จะมีผลดีต่อหน่วยงาน (กรมอนามัย, ออนไลน์, 2565)

แนวการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน

แนวการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในเป็นขั้นตอนและวิธีการที่ผู้ตรวจสอบภายในใช้ในการดำเนินการตรวจสอบ เพื่อให้มั่นใจว่าการตรวจสอบเป็นไปตามมาตรฐานและสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยทั่วไปแนวการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในสามารถแบ่งออกเป็นหลายขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผนการตรวจสอบ (Audit planning):

- กำหนดวัตถุประสงค์ ขอบเขต และระยะเวลาของการตรวจสอบ
- ประเมินความเสี่ยง และกำหนดลำดับความสำคัญของกิจกรรมที่จะตรวจสอบ
- จัดสรรทรัพยากร และกำหนดแผนการปฏิบัติงาน

2. การดำเนินการตรวจสอบ (Audit execution):

- การรวบรวมข้อมูล (Data collection): ผู้ตรวจสอบภายในจะรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่ตรวจสอบ เช่น ข้อมูลทางการเงิน เอกสาร การสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์
- การวิเคราะห์และประเมินผล (Data analysis and evaluation): ผู้ตรวจสอบจะวิเคราะห์และประเมินข้อมูลที่รวบรวมได้เพื่อระบุข้อบกพร่อง หรือความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น
- การสรุปผลและจัดทำรายงาน (Findings and reporting): ผู้ตรวจสอบจะสรุปผลการตรวจสอบและจัดทำรายงานผลการตรวจสอบที่ประกอบด้วย ข้อค้นพบ ข้อเสนอแนะ และการแสดงถึงการปฏิบัติตามกฎหมาย และระเบียบข้อบังคับ

3. การรายงานผลการตรวจสอบ (Audit reporting):

- การจัดทำรายงานผลการตรวจสอบ (Audit Report preparation): รายงานผลการตรวจสอบจะประกอบด้วยวัตถุประสงค์ ขอบเขต ผลการตรวจสอบ ข้อเสนอแนะ และการตอบสนองต่อการตรวจสอบ
- การสื่อสารผลการตรวจสอบ (Audit communication): การรายงานผลการตรวจสอบให้กับผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นการสื่อสารที่ชัดเจน และตรงประเด็น

4. การติดตามผลการตรวจสอบ (Audit Follow-up):

- การติดตามการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะ (Follow-up on recommendations): ผู้ตรวจสอบจะติดตามการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะที่ได้ไว้ในรายงานผลการตรวจสอบ

- การประเมินผลการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะ (Evaluation of implementation): ประเมินผล การปฏิบัติตามข้อเสนอแนะเพื่อให้แน่ใจว่ามีการแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

5. การประเมินคุณภาพการตรวจสอบ (Quality assurance and improvement):

- การประเมินคุณภาพการตรวจสอบ (Quality assessment): ตรวจสอบและประเมินคุณภาพ ของกระบวนการตรวจสอบภายใน

- การปรับปรุงกระบวนการตรวจสอบ (Process improvement): นำผลการประเมินมาใช้ ในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการตรวจสอบให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น (กรมอนามัย, ออนไลน์, 2565)

การพัฒนาการตรวจสอบภายในในประเทศไทย

การพัฒนาการตรวจสอบภายในในประเทศไทยเริ่มมาจากการสอบบัญชี ซึ่งเป็นการตรวจสอบตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 เอกเทศสัญญา ได้ประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2472 การพัฒนางานสอบบัญชี เป็นไปอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดตั้งสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่ง ประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2491 การกำหนดพระราชบัญญัติผู้สอบบัญชี ในปี พ.ศ. 2505 ต่อมา มีการจัดตั้งตลาด หลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2517 และสมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2532 ซึ่งแต่ละสถาบันมีส่วนผลักดันในการพัฒนาการตรวจสอบภายในประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในปลายปี พ.ศ. 2539 สมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย ได้ทำสัญญาความร่วมมือเป็นสมาชิกของสถาบันการตรวจสอบ ภายใน (IIA) แห่งสหรัฐอเมริกา เพื่อให้พัฒนาการตรวจสอบภายในในประเทศไทยเป็นวิชาชีพที่ได้มาตรฐานสากล การพัฒนาการตรวจสอบภายในที่เห็นอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะธุรกิจเอกชนเริ่มจากความต้องการของ ตลาดหลักทรัพย์ตั้งแต่ พ.ศ. 2535 และ ในปี พ.ศ. 2542 ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้กำหนดให้ ผู้บริหารระดับสูงของบริษัทมหาชนต้องแสดงความรับผิดชอบในการจัดการการปฏิบัติงานที่เป็นระบบต้อง จัดระบบการควบคุมภายในองค์กรของตน (สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน, ออนไลน์, 2560)

หลักปฏิบัติที่สำคัญในการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน

1. ความเป็นอิสระ (Independence): ผู้ตรวจสอบภายในต้องปฏิบัติงานอย่างอิสระ ไม่ถูกควบคุม หรือแทรกแซงจากหน่วยงานที่ได้รับการตรวจสอบ

2. ความเป็นกลาง (Objectivity): ผู้ตรวจสอบภายในต้องมีความเที่ยงธรรมในการรวบรวมข้อมูล ประเมินผล และรายงานผล โดยไม่ลำเอียง หรือมีผลประโยชน์ทับซ้อน

3. ความลับ (Confidentiality): ผู้ตรวจสอบภายในต้องรักษาความลับของข้อมูลและเอกสารที่ได้รับ จากการตรวจสอบ

4. ความรู้และทักษะ (Competency): ผู้ตรวจสอบภายในต้องมีความรู้ ความสามารถ และทักษะที่ เหมาะสมในการปฏิบัติงานตรวจสอบ (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย, ออนไลน์, 2564)

การปรับปรุงมาตรฐานการตรวจสอบภายในและจริยธรรมตามมาตรฐานสากล

การปรับปรุงมาตรฐานการตรวจสอบภายใน และจริยธรรมของผู้ตรวจสอบภายในเป็นการรับรองว่าการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายในในทุกส่วนราชการจะมีความเป็นมืออาชีพ และสามารถได้รับการยอมรับจากผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งใน และนอกหน่วยงาน (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย, ออนไลน์, 2564)

จริยธรรมการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในของส่วนราชการ

จริยธรรมในการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในของส่วนราชการประกอบด้วยหลักการพื้นฐานที่ผู้ตรวจสอบภายในควรปฏิบัติ โดยใช้สามัญสำนึก และพิจารณาญาณอันเหมาะสม

1. ความซื่อสัตย์ (Integrity): ความซื่อสัตย์ของผู้ตรวจสอบภายในจะสร้างให้เกิดความไว้วางใจ และทำให้ดุลยพินิจของผู้ตรวจสอบภายในมีความน่าเชื่อถือ และยอมรับจากบุคคลทั่วไป
2. ความเที่ยงธรรม (Objectivity): ผู้ตรวจสอบภายในจะแสดงความเที่ยงธรรมในการรวบรวมข้อมูล ประเมินผล และรายงานด้วยความไม่ลำเอียง
3. การปกปิดความลับ (Confidentiality): ผู้ตรวจสอบภายในจะเคารพในคุณค่าและสิทธิของผู้เป็นเจ้าของข้อมูลที่ได้รับทราบจากการปฏิบัติงาน และไม่เปิดเผยข้อมูลดังกล่าวโดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้มีอำนาจหน้าที่โดยตรง
4. ความสามารถในหน้าที่ (Competency): ผู้ตรวจสอบภายในจะนำความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ มาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่

การรักษาจริยธรรมและมาตรฐานการตรวจสอบภายในที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากลเป็นสิ่งสำคัญในการเสริมสร้างความเชื่อมั่นและการยอมรับจากผู้บริหารและหน่วยงานที่ตรวจสอบภายใน เพื่อให้การตรวจสอบภายในมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อหน่วยงานภาครัฐ (กรมอนามัย, ออนไลน์, 2565)

ประโยชน์งานตรวจสอบภายใน

1. ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการกำกับดูแลที่ดี และความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน ป้องกันการประพฤติมิชอบหรือการทุจริต และเป็นลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจนทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุวัตถุประสงค์
2. ส่งเสริมให้เกิดการบันทึกบัญชีและรายงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบ ทำให้หน่วยงานได้ข้อมูลหรือรายงานตามหน้าที่ที่รับผิดชอบ และเป็นพื้นฐานของหลักความโปร่งใส และความสามารถตรวจสอบได้
3. ส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงานของหน่วยงาน เนื่องจากการตรวจสอบภายใน เป็นการประเมิน วิเคราะห์ เปรียบเทียบข้อมูลทุกด้านในการปฏิบัติงาน จึงเป็นข้อมูลที่สำคัญที่ช่วยปรับปรุงระบบงานให้สะดวก ลด ขั้นตอนที่ซ้ำซ้อน ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน และช่วยลดเวลา ค่าใช้จ่าย เป็นตัวกลางระหว่าง ผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงานในการประสานและลดปัญหาความไม่เข้าใจในนโยบาย

4. เป็นมาตรการถ่วงดุลแห่งอำนาจส่งเสริมให้เกิดการจัดสรร การใช้ทรัพยากรขององค์กรเป็นไปอย่างเหมาะสมตามลำดับความสำคัญ เพื่อให้ได้ผลงานที่เป็นประโยชน์สูงสุดต่อหน่วยงานภาครัฐ การเสริมความมั่นใจ: งานตรวจสอบภายในช่วยเสริมความมั่นใจให้กับผู้บริหารและสมาชิกในองค์กรว่า ระบบการควบคุมภายในขององค์กรมีประสิทธิภาพและมีความเหมาะสมต่อการบริหารจัดการองค์กรอย่างเหมาะสม

5. การป้องกันและควบคุมความเสี่ยง การตรวจสอบภายในช่วยในการระบุ วิเคราะห์ และควบคุม ความเสี่ยงต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในองค์กร ซึ่งช่วยลดความเสี่ยงในการเกิดความสูญเสียและความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น ในหน่วยงานภาครัฐ

6. การปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับ การตรวจสอบภายในช่วยในการตรวจสอบว่าองค์กรปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ และข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องอย่างถูกต้อง และเป็นไปตามข้อกำหนด

7. การประหยัดทรัพยากร การตรวจสอบภายในช่วยในการระบุปัญหาและข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นในการใช้ทรัพยากร และช่วยให้องค์กรสามารถใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และคุ้มค่าที่สุด

8. การตรวจสอบภายในเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยให้องค์กรดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและ คงทนในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ออนไลน์, 2566)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า งานวิจัยของ อรรถรัตน์ เรื่องจำรัส (2555, หน้า 67-69) ได้ทำการ ศึกษาเรื่อง การรับรู้บทบาทของผู้ตรวจสอบภายในต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในของธนาคาร ออมสิน สำนักงานใหญ่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้บทบาทของผู้ตรวจสอบภายในและระดับการรับรู้ ของผู้รับตรวจที่มีต่อประสิทธิภาพงานตรวจสอบภายใน ซึ่งผลการศึกษาพบว่า อายุของผู้ตรวจสอบนั้นส่งผลต่อ การรับรู้ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายใน และการรับรู้บทบาทของผู้ตรวจสอบภายใน ไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายใน งานวิจัยของ จุรินทร์ สุนิตย์สกุล (2552, หน้า 77-80) ได้ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้ตรวจสอบภายในกับประสิทธิภาพในการให้บริการของมหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาถึงบทบาทของผู้ตรวจสอบภายในกับประสิทธิภาพในการให้บริการของ ผู้ตรวจสอบภายใน และศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการให้บริการของผู้ตรวจสอบในปัจจุบัน เพื่อหาแนวทาง เพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการโดยการศึกษาเป็นการศึกษาจากเอกสารทางวิชาการ โดยผลการศึกษาพบว่า การตรวจสอบภายในมีบทบาทสำคัญในการประเมินและปรับปรุงกระบวนการทำงานของมหาวิทยาลัย ช่วยเพิ่ม ความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือในกระบวนการทำงาน ส่งผลให้การบริการของมหาวิทยาลัยมีคุณภาพสูงขึ้น และเป็นสิ่งที่พึงพอใจของนักศึกษาและบุคลากร ทั้งนี้ จุรินทร์ สุนิตย์สกุล (2552, หน้า 77-80) ได้เสนอแนะว่า มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมการพัฒนาทักษะและความรู้ของผู้ตรวจสอบภายในอย่างต่อเนื่องและปรับปรุงกระบวนการ ตรวจสอบให้ทันสมัยและเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน งานวิจัยของ บรรดาศักดิ์ ชูสาย (2561, หน้า 30-32) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพงานตรวจสอบภายในของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศพบว่า การปรับปรุงกระบวนการกำกับดูแลการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมในหน่วยงาน

ของรัฐมีประสิทธิภาพในงานตรวจสอบภายใน สามารถนำมาปรับปรุงกระบวนการตรวจสอบภายในและการบริหารการควบคุมภายในให้ดีขึ้น โดยเฉพาะเน้นที่การเพิ่มความรู้และทักษะทางวิชาชีพของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และการแนะนำการจัดโครงสร้างหน่วยงานตรวจสอบภายในให้มีอิสระมากขึ้น เพื่อเพิ่มคุณภาพของรายงานตรวจสอบภายในในองค์กร งานวิจัยของ อารวย ดีเลิศ (2549, หน้า 78-89) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของพนักงานตรวจสอบภายในธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเพื่อเป็นข้อมูลในการนำเสนอผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการแก้ไขปรับปรุง ระบบการทำงานให้เกิดประสิทธิผลและบรรลุเป้าหมาย วัตถุประสงค์ ขององค์กรโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากประชาชนฝ่ายตรวจสอบประชากร จำนวน 136 คน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย และ Chi-square test ผลการวิจัยพบว่า พนักงานตรวจสอบภายในจะต้องมีความรู้ ทักษะ และได้รับการฝึกอบรมเสริมความรู้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งในการทำงานจะต้องแบ่งพนักงานเป็นทีม ซึ่งแต่ละทีมจะจัดพนักงานตามความรู้ที่มีในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้ด้านสินเชื่อบัญชี และเรื่องทั่วไป เพื่อช่วยเสริมให้การปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบภายในมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด และงานวิจัยของ จิตรภา รุ่งประพันธ์ (2554, หน้า 36-38) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการตรวจสอบภายในบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการตรวจสอบภายในเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้ตรวจสอบภายในกับผู้รับตรวจ และนำผลวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุง และพัฒนาให้เกิดประสิทธิผลมากขึ้น วิธีการศึกษาโดยรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนาวิเคราะห์ปัจจัยหาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลการตรวจสอบภายใน ตลอดจนหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ผลการศึกษาพบว่า ผู้รับตรวจที่ผ่านการตรวจสอบจากสำนักงานตรวจสอบภายในของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) จำนวน 340 คน พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการตรวจสอบภายใน ประกอบด้วย 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยการได้รับการยอมรับจากผู้บริหารและผู้รับตรวจ ปัจจัยคุณสมบัติของผู้ตรวจสอบภายใน ปัจจัยคุณภาพรายงานตรวจสอบ และปัจจัยความเข้าใจองค์กร การประสานงานแหล่งข้อมูล และการรายงานผลมีผลต่อระดับความมีนัยสำคัญต่อประสิทธิผลการตรวจสอบภายใน

บทสรุป

บทความวิชาการนี้ได้เน้นถึงความสำคัญของการตรวจสอบภายใน ในหน่วยงานของภาครัฐซึ่งก่อให้เกิดการพัฒนาและปรับปรุงในการบริหารจัดการและการกำกับดูแลหน่วยงานเหล่านั้น โดยการตรวจสอบภายในมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนผู้บริหารในการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานเพื่อให้งานตรวจสอบภายในมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องมีการยอมรับและมีความเชื่อมั่นจากผู้บริหารและหน่วยรับตรวจภายในองค์กร นอกจากนี้การพัฒนาความรู้และทักษะของผู้ตรวจสอบภายในมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการเสริมสร้างความสามารถในการปฏิบัติงานและการบรรลุเป้าหมายของหน่วยงานภาครัฐ เนื่องจากสภาพแวดล้อมทางธุรกิจและการบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้ตรวจสอบภายในจึงต้องมีความรู้และทักษะที่ทันสมัยเพื่อปรับตัวและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ การพัฒนาความรู้ และทักษะยังช่วยให้ผู้ตรวจสอบภายในมีความเชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ เช่น การบริหารความเสี่ยง การควบคุมภายใน และการกำกับดูแล ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการประเมินและปรับปรุงกระบวนการต่าง ๆ ภายในองค์กร นอกจากนี้การพัฒนาทักษะทางวิชาชีพและจริยธรรมในการปฏิบัติงานช่วยให้ผู้ตรวจสอบภายในมีความเป็นมืออาชีพมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นการเสริมสร้างความไว้วางใจจากผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้ตรวจสอบภายในต้องมีทักษะในการสื่อสารที่ดีเพื่อรายงานผลการตรวจสอบและข้อเสนอแนะให้กับผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ การมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีและการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่เป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้ตรวจสอบภายใน ในการประเมินและปรับปรุงกระบวนการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ การฝึกอบรมและพัฒนาทักษะยังช่วยให้ผู้ตรวจสอบภายในสามารถระบุ และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเหล่านี้จะช่วยให้การดำเนินงานตรวจสอบภายในมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลสูงสุดในหน่วยงานภาครัฐ

1. หน่วยงานภาครัฐควรสร้างความเข้าใจและความยอมรับจากผู้บริหารและบุคลากรในหน่วยงานเกี่ยวกับความสำคัญของการตรวจสอบภายใน โดยการสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพและประสิทธิภาพของงานตรวจสอบภายใน
2. หน่วยงานภาครัฐควรเน้นการพัฒนาทักษะและความรู้ให้กับบุคลากรที่ดำเนินงานด้านตรวจสอบภายใน เพื่อให้บุคลากรด้านตรวจสอบภายในสามารถทำงานอย่างมืออาชีพและประสบความสำเร็จในการดำเนินงานตรวจสอบ
3. สำนักตรวจสอบในหน่วยงานภาครัฐควรใช้มาตรฐานสากลในการดำเนินงานตรวจสอบภายใน จะช่วยให้การตรวจสอบเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับมาตรฐานขององค์กรระดับสากล
4. ผู้บริหารควรมีความเข้าใจลึกซึ้งในหลักการและกระบวนการของงานตรวจสอบภายใน เพื่อให้สามารถให้การสนับสนุนและกำกับดูแลงานตรวจสอบภายในได้อย่างเหมาะสม
5. การนำข้อมูลจากงานตรวจสอบภายในไปใช้ในการตัดสินใจและการวางแผนจะช่วยให้หน่วยงานสามารถปรับปรุงการดำเนินงาน และการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ
6. การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นการโปร่งใสและความเป็นธรรมจะทำให้งานตรวจสอบภายในมีความสำเร็จ และมีผลสัมฤทธิ์สูงสุด

บรรณานุกรม

- กรมอนามัย. (2565). *คู่มือการรายงานผลการตรวจสอบภายใน* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:
https://audit.anamai.moph.go.th/web-upload/21xdee05b3b4525a6c082be11a682e4efef/tinymce/2564/Nov/audit_report_2565.pdf [2567, 25 เมษายน].
- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2566). *คู่มือ “การตรวจสอบผลการดำเนินงาน” (Performance Audit)* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: https://audit.mnre.go.th/th/view/?file=rTMjMT1jqL5ZAJ02MmW0BJxkrQMjZT02qmuZZz05MmM0ZJx4rQOjAT0lqmAZZz0jMmW0YJxkrQyJAJ0mqmEZYJ1yM2k0nJyZrP9jMJ1fq2yZMz0iM3I0nJx2rQEjZJ0iq2EZLJ1iM2k0pTy1rP8weweb3Q&n=คู่มือ%20Performance_66&t=GTMgq2qxqS9cMUug [2567, 28 เมษายน].
- จิตรภา รุ่งประพันธ์. (2554). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการตรวจสอบภายใน บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) ในมุมมองของผู้รับตรวจ*. การศึกษาด้วยตนเองบัญชีมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จรินทร์ สุนิตย์สกุล. (2552). *บทบาทของผู้ตรวจสอบภายในกับประสิทธิภาพในการให้บริการขอ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*. ภาคนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารจัดการสาธารณะสำหรับนักบริหาร, คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บรรดาศักดิ์ ชูสาย. (2561). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพรายงานตรวจสอบภายในของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต, คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย. (2564). *ระเบียบการเบิกจ่ายเงินจากคลัง การเก็บรักษาเงินและการนำเงินส่งคลัง พ.ศ. 2551* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:
https://audit.rmutsv.ac.th/sites/audit.rmutsv.ac.th/files/u7/%202551_0.pdf [2567, 25 เมษายน].
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน. (2560). *วิวัฒนาการ หลักการ และประโยชน์ของการตรวจสอบภายใน* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:
<https://ia.erc.or.th/index.php/publishdoc/publishdoc-etc/87-2017-07-29-14-22-15> [2567, 28 เมษายน].
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2557). *มาตรฐานการตรวจสอบภายใน การนำมาตรฐานการตรวจสอบภายในและจริยธรรมของผู้ตรวจสอบภายในของส่วนราชการมาใช้ในการปฏิบัติงาน* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: https://www.senate.go.th/assets/portals/49/news/145/2_6-การนำมาตรฐานมาใช้.pdf [2567, 25 เมษายน].

- อรรรัตน์ เรืองจำรัส. (2555). *การรับรู้บทบาทของผู้ตรวจสอบภายในต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน
ตรวจสอบภายในของธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่*. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจ
วิชาเอกการจัดการทั่วไป, คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- อารวย ดีเลิศ. (2549). บทบาทของตรวจสอบภายในในการพัฒนาระบบควบคุมภายในขององค์กร.
วารสารการบริหารและพัฒนาธุรกิจ, 5(2), หน้า 78-89.